

КОНЦЕРТЪТ НА ЛАТВИЙСКИЯ КАМЕРЕН ОРКЕСТЪР

За първи път българската музикална публика в лицето на русенци се среща с изкуството на камерния оркестър на Държавната филхармония на Латвийската съветска социалистическа република. Това е млад оркестър — млад и по съществуването си (създаден през 1967 г.), млад и по своя състав. Латвийският камерен оркестър разгръща активна концертна дейност в своята република. Освен това оркестърът е гостувал с успех в Чехослования, Полша и Югославия. Наред с произведени на предкласиката, важно място в неговия репертоар заемат творби на съвременни светски и чужди автори. Оркестърът изпълнява отговорната задача на пропагандатор на новите камерни творби на латвийските композитори, някои от които са написани специално за него.

Нагласата на оркестъра към изпълнение на съвременна музика пролича още от началните тактове на известното „Адажио“ на Кристиан Йоркчийски. Осемнаесет струнни инструменти в ръцете на отлично школуваните и забележително артистични изпълнители прозвучаха меко и поетично. Скръбните нитонации на Адажио — богато нюансирани и одухотворени, бяха изплати на един дъх от младите изпълнители. Изразителният жест на диригента Товий Лифшиц спонтанно се претворяваше от оркестъра в живи, дишащи фрази, които приковаха вниманието на публиката.

Последната Симфония № 4 от Александър Райчев представляваше за младия колектив голямо изпитание. Тук пролича сериозното отношение на диригента

Товий Лифшиц над сложната оркестрова партитура. Симфонията е двучастна. Първата част противопоставя две различни по настроение и звучене теми. Първата тема се отличава с просто изказан, но интересно намерен ритмично обособен мотив, който преминава като червена нишка в цялата симфония. Тази силно изразителна мелодия сменя отново краткото успокоение и мекота на втората тема. Нейното присъствие се налага чрез логичното и непрекъснато преминаване от едно в друго вариантното развитие. Втората част на симфонията не следва класическия принцип на контрастно съпоставяне. Тя представлява естествено развитие на първа тема от предишната част. Тук темата разгръща докрай своя драматичен потенциал. Авторът е успял лаконично да ни наложи яркото присъствие на един разностранен музикален образ остро конфликтен, настоячив, на места с гротескно звучене, енергичен, властваващ.

В изпълнението на Четвъртата симфония на Александър Райчев Латвийският камерен оркестър се показа като зрял интерпретатор и съмишленик на авторската идея. Възгласите „браво“ и „бис“ бяха спонтанен израз на искрената благодарност на публиката към автора и изпълнителите.

В началото на втората част тринадесет инструменталисти от оркестъра ни поднесоха с много вкус и прецизно тонозвличане „Адажио и Скерцо“ от младия и талантлив композитор Александър Текелиев. Чужд на всякакви външни ефекти, в тази творба авторът майсторски разви

двете музикално-образни сфери — песенно-съзерцателните нитонации с непрекъснато нарастване на динамиката и контрастното съпоставяне на живия ритъм на Скерцото, във виртуозно устремено движение и напрегнатост. И тук диригентът и оркестърът демонстрираха майсторството си чрез техническо съвършенство и ясна музикална мисъл.

И отново на подиума застава оркестърът в пълния си състав (18 души), за да изпълни следващата творба — Вариации за струнен оркестър от Васил Казанджиев — едно произведение от ранния етап на творческо развитие на автора. Непрекъснатото шестнадесетинно движение на интродукцията ни въвежда в темата, следвана от девет кратки вариации — всяка от тях различно осмислена в нитонационно и метритично отношение. Оркестърът отговори вариациите със съответни специфично тонозвличане, с богато темброво и динамично нюансиране. Всяка вариация представя завършена миниатюра. Поетичното звучене на бавните вариации внесе успокоение в напрегнатото движение, което преминава като обединяваща мисъл и в кодата.

Вечерта завърши с изпълнението на Концерт за струнен оркестър от Лазар Николов. Изборът на това произведение от Латвийския камерен оркестър не е случаен. Концертът за струнен оркестър от Лазар Николов е едно от най-представителните, зрели и завършени творби на съвременното българско камерно музикално творчество. Тъкото светлосущане на автора за съвременността про-

личава както в звуковата тъкан на концерта, така и в изразните средства, с които е осъществен. Това поставя пред диригента и изпълнителите задачата за задълбочено вникване в идейния замисъл на произведението, което изисква наличието на по-голям житейски и сценичен опит.

Музикалните образи със съвременно звучене са вместили в рамките на класическия тричастен цикъл.

В първата част — изцяла мелодия, с подчертано вътрешно динамично напрежение, което се разраства постепенно. Във втората част уметелно използване на средствата на полифонията ни въвежда в сферата на философско-поетичното съзерцание. Последователно включване на оркестровите партии непрекъснато обогатява сложния и вътрешно въгледен музикален образ. Контрастна по своя строеж и звучене е третата част, където неспирния поток от шестнадесетини създава представа за моторния пулс на нашето съвремие. Лаконичната кода обединява различните музикални образи в едно логично многоголпано звукосъчетание.

Изпълнението на тази творба затвърди по безспорен начин чудесните музикантски качества на диригента Товий Лифшиц — професионална рутина, здраво полифонично мислене, артистичност, уверен и одухотворен жест.

От първите тактове, до последните заключителни акорди бяха вплетени в едно цяло автори, изпълнителите, публиката. На подиума присъствуваше голямото изкуство.

Райна БАЙРАКОВА